

Brief report
Avhandling – Doktorsgradsarbeid

Erik Stänicke

PhD, Førsteamanuensis ved Psykologisk
Institutt, UiO
Oslo

Analytic change after analysis A conceptual case-based follow-up study

Hva kjennetegner psykologisk endring, og, mer spesifikt, hva kjennetegner endring hos mennesker som går i psykoterapi? Og hvordan kan vi forstå det som skjer med mennesker etter at de har avsluttet en psykoterapi? Fortsetter de i en utviklingsprosess, stopper endringen opp eller faller de tilbake til utgangspunktet?

I de siste årene ser vi i forskningsmiljøene en økende interesse for om endringen som er initiert i psykoterapi, inngår i en utviklingsprosess etter behandling; såkalt post-behandlingsprosesser.

Psykoanalyse er en psykoterapimetode som har en lang historie, og som kontinuerlig har videreutviklet teorien om endring. Det har også blitt gjennomført enkelte studier på analysepasienter om hvordan det går med dem etter endt behandling. Det finnes indikasjoner på at psykoterapimetoder, og da også psykoanalyse, som har som mål å bevirkke strukturelle endringer oppnår en sterkere progressiv post-behandlingsprosess enn behandlingsmetoder som er symptomorienterte.

Avhandlingen er en teoretisk studie om psyko-

logisk endring etter endt psykoanalyse: en kasus basert konseptuell etterundersøkelse. Studien tar utgangspunkt i dybdeintervjuer av 7 informanter som alle har gått i psykoanalyse. Intervjumateriale danner grunnlaget for teoretisk diskusjon, begrepsutvikling og metodeutvikling. Intervjuene ble gjennomført slik at informantens overføring kunne gjøres til et hovedfokus i studien. Dette er en måte å intervju på som gir et rikt materiale for begrepslig undersøkelse, men som også har en rekke problemer sett fra et metodologisk perspektiv.

Mulighetene og begrensningene som ligger i metoden blir drøftet gjennomgående. De teoretiske diskusjonene, og begrepsutviklingen, fokuserer spesielt på de informantene som ikke illustrerer psykologisk endring etter enkelte av hovedmodellene innen psykoanalytisk teori. Teorien om strukturell endring utgjør her både et utgangspunkt for avhandlingen men også det som intenderes å utvides. Det foreslås begreper for å dekke enkelte aspekter ved subjektiv opplevelse av psykologisk endring, som "objekttilit", "kommunikativ relasjon" og "likhet" (sameness). Disse begrepene diskuteres opp mot etablerte begreper om analytisk endring, spesielt "selv-analytisk funksjon" og "internalisering av godt objekt".

Avhandlingens bidrag ligger i diskusjon og nyansering av begreper om analytisk endring.

Avhandlingens bidrag ligger i diskusjon og nyansering av begreper om analytisk endring. Det antas at empiriske studier av prosess og utfall av psykoterapi er avhengig av begreper som dekker fenomenområde en ønsker å måle. Det betyr at empiriske studier med systematiske måleinstrumenter baserer seg på en begrepslig

forståelse av domenet som studeres. Avhandlingen inngår i kunnskapsfeltet for å øke repertoaret av klinisk valide begreper som muligens kan utgjøre utgangspunktet for senere systematiske empiriske studier. På grunn av de metodiske og designmessige begrensningene ved studien er funnene av en tentativ og teoretisk art.

Begrepsutviklingen kan også bidra klinisk ved å differensiere målsettingen i psykoterapi. Med det menes at flere typer av utfall i en psykoterapi kan gis begrepslig og klinisk mening. Et klinisk bidrag er således at flere kliniske fenomener blir anskueliggjort.

erik.stanicke@psykologi.uio.no